

#46

UJHÁZI Péter

UJHÁZI PÉTER (1940)

Római térkép vázlat | Sketch of a Roman Map, 1993

Akril, farost | Acrylic on wood-fibre, 123,2 x 131,6 cm
Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse:
Ujházi Péter Római térkép vázlat 1993

Kezdő ár | Starting price: 3 600 000 Ft / 10 000 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimate: 13 889 - 22 222 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- | Válogatás művész ösztöndíjasaink munkáiból 1991-1993, Római Magyar Akadémia, 1993
- | Ujházi Péter kiállítása. Magyar Köztársaság Kulturális Intézete, Stuttgart, 1994
- | Várnagy Ildikó és Ujvári Péter kiállítása. Vigadó Galéria, Budapest, 1997. március
- | Feketen fehéren-grafika. Múcsarnok, Budapest, 2001. január 23. - február 18.
- | UP 66. Budapest Galéria, Budapest, 2006. május 19. - június 25
- | Ujházi Péter: „Hányattatunk”. Vaszary Képtár Kaposvár, 2012. január 20. - március 10.
- | Publikus Magánügyek, MűvészetMalom, Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2019. március 29. - május 12.
- | A Szőlke-Gyűjtemény, MANK Galéria, Szentendre, 2020. október 28. - november 22.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

- | Életszőnyeg / Life Carpet. Ujházi Péter. Múcsarnok, Budapest, 2021. október 16. - december 5. (kat. 43. oldal, 127. tétel)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- | Várnagy Tibor: Ujházi Péter kiállítása Fehérvárott, In: Cigányfűró, 1994/4., 23. oldal
- | Szeifert Judit: Huzalszobrok és dobozképek, Ujházi Péter és Várnagy Ildikó kiállítása a Vigadó Galériában In: Új Művészet, 1997/7-8-9., 59. oldal
- | Új Művészet, 2006/1-2., 36. oldal
- | Nagy T. Katalin (szerk.): Ujházi Péter munkák I., 353. tétel, 2011
- | A különutas terei, Tanulmányok Ujházi Péter művészetéről, 2019, 20. oldal
- | Wehner Tibor: A Szőlke-Gyűjtemény. Festmény, grafika, szobor, érem. Ferenczy Múzeumi Centrum, MűvészetMalom, Szentendre, 2019, 399. oldal

72

1. Ókori római térkép

2. Ujházi Péter: Utazó, 1991, magántulajdon

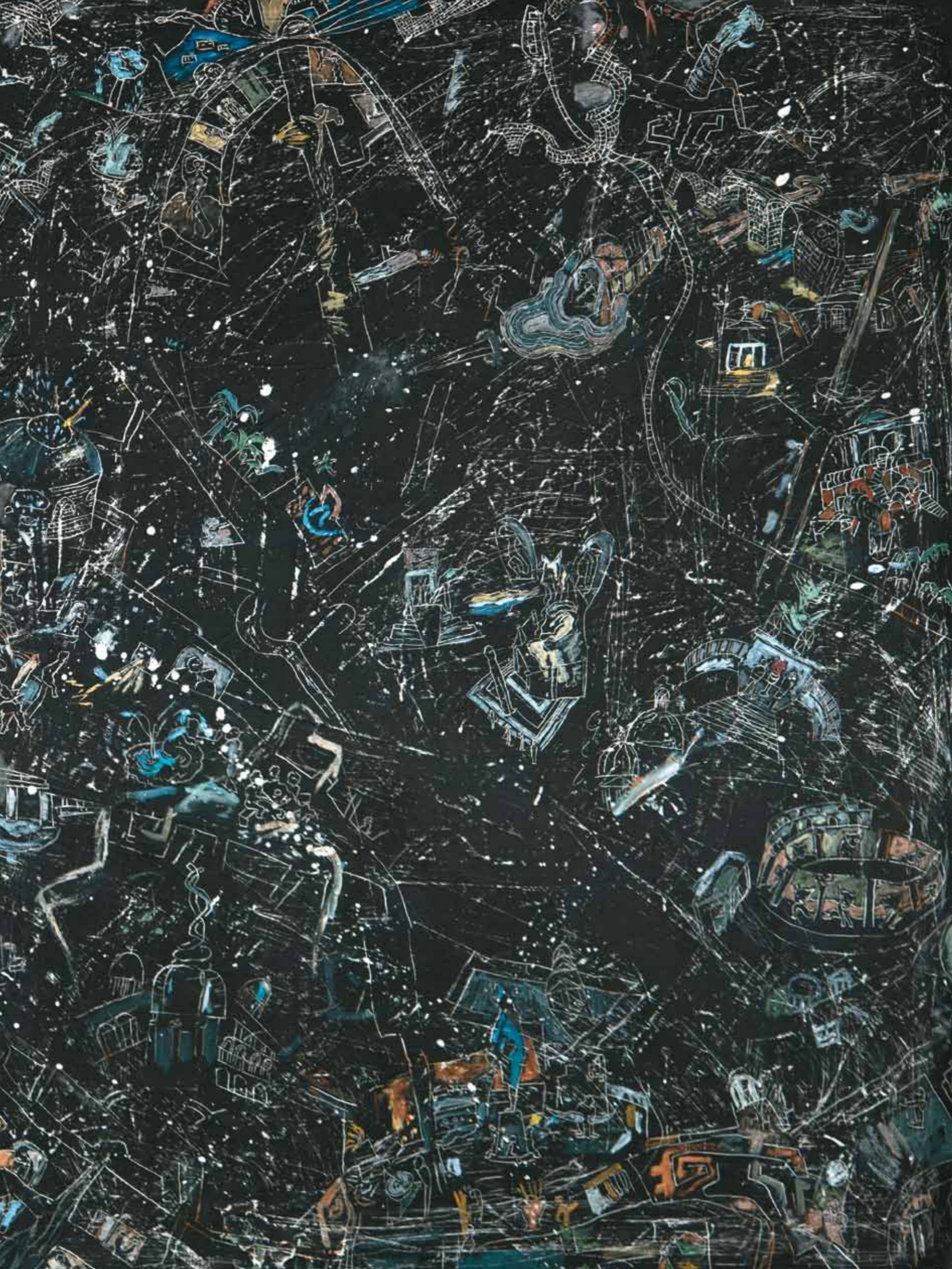

Ujházi Péter 1966-ban, Bernáth Aurél tanítványaként végzett a Képzőművészeti Főiskola festő szakán. Első önálló kiállítására 1971-ben került sor a székesfehérvári István Király Múzeumban, ahol az eltelt öt év munkáit mutatta be. Kovalovszky Márta e korai képekről a következőket írta: „*Mintha a klasszikus képkompozíciókban egyszerre csak elkezdett volna fújni a szél: egy más kedély éghajlata alatt születő más atmoszférában a világ rendetlenebb lett és elevebb. És ebben a vidám »huzatban« új életre kelt minden.*”¹

Az utolsó mondat költőien sűríti magába mindazt, amely Ujházi művészetének lényege. A fanyar humor és abszurdítás; az összes (Létező) elem felsorakoztatása (leltárba vétele), majd látszólag önkényes újrendezése; végül pedig az egyszerre aktuális és kortól független alkotói pozíció (Teremtő) elkülönítése. Nem csoda, hogy már többen felvetették Ujházi és Kondor Béla munkássága között a párhuzamot. Az eddigieken túl, mindkettőjükre jellemző a műfaji és technikai sokoldalúság, sokrétűség. Rokon, amilyen módon és ahogyan a művészeti

tradíciókhoz nyúlnak; vagy a saját motívumkör, individuális mitológia megalkotása. Továbbá művészetüknek meghatározó tulajdonsága a játékoság és valamiféle teljesség iránti igény. Ahogyan Kondor a korabeli képzőművészet helyett inkább az irodalomhoz (Juhász Ferenc, Pilinszky János) volt köthető, úgy Ujházi is „különutas”, és vizuális nyelvét gyakran kapcsolják össze Esterházy Péter vagy Tandori Dezső írásaival (pl. vendégszövegek, intertextualitás, talált szövegek beépítése). Nem átvétel, illusztrálás vagy másolás ez,

73

3. Max Gill: London mesetérképe, 1914, London Transport Museum

4. Jaune Quick-to-see Smith: Cím nélkül (Emlék térkép), 2000, a művész tulajdonában

hanem inkább a határok eltörlésének szándéka, vagy mint Kovalovszky értelmezésében a „világszönyeg” kialakítására irányuló törekvés. Ujházi életművének jellegzetes vonása a személyesség (otthonosság) és kívülállás kettősége. Mindez megjelenik a különböző nézőpontok szimultán szerepeltetésében, a sajátos térképezésben, a magányos alakokban, és vele szemben az arctalan valós vagy elképzelt emberközösségek rendezetlen tömegében. Várnagy Tibor szerint Ujházi tekintete a kívülálló pillantása, alkotása pedig a meglátottak naplószerű rögzítése.² Utazásait, személyes élményeit is rendszeresen művekkel dokumentálta, ciklusokba csoportosította (pl. Nadapi-képek, Paris-, New York- vagy Lisszabon-sorozatok). Ujházi 1991-ben elnyerte a Római Akadémia ösztöndíját, és ennek hatására készítette – többek között – a *Róma előtt és után* (1991) című dobozművét, az *Utazó* vagy *Rómaósz* (1991) kollázsát, vagy a Szőlőgyűjteményben található *Római térképvázlat* (1993) festményét, melyek egytől egyig az Ujházi-alkotások egy-egy jellegzetes típusának képviselői is lehetnének.

Az *Utazó* című kollázs jobb oldalán egy féllábú alak látható, aki szétszakadt, megcsönkített testével balra fordul, és a nézőtől távolabbra eső karját egészen a lap bal felső sarkáig

nyújtja, kezének mutatóujjával azon túlmutatva. A több „papírcafatból” megalkotott figura egyik fele az ókori Róma és a modern nagybirodalmak katonai egyenruháinak jellegzetességeit ötvöző uniformisba van öltöztetve. Míg másik fele inkább egy antik női torzóra hasonlít, amely egyben egy megtépázott, gépelt levél részlete. Ha megpróbáljuk elolvasni, akkor kiderül, hogy egy külügyminisztériumi jelentés, amelyben a magyar honvédség cáfolja, hogy köze lett volna a légtérébe került két jugoszláv katonai gép lelövéséhez. A dátum 1991. szeptember 17. A délszláv háború egyik legvéresebb időszaka. Így már érthető az emberi alak furcsa sziluettje és fragmentáltsága, hiszen az (elforgatva) hasonlít az egykori Jugoszlávia, és a polgárháborúk útján abból kiváló tagországok körvonalához. A magányos láb minden bizonnyal az „olasz csizma”, ahol épp az alkotó tartózkodik, míg a gépelt fecni, amelyen túla a figura mutat, feltehetően a Nyugatot jelképezi. A papír jobb alsó sarkában egy picike grafitrajz egy süllyedő hajót ábrázol, ellentétes oldalon pedig egy idézet található, alatta a művész jelzésével („Ujházi ma Róma”). A csavargó, a vándor, a bohóc egyaránt megtestesítői a kételyekkel, szeméremmel és exhibicionizmussal küzdő művészek. Ujházi kalandora a számos bejárat helyszín ellenére a belső tájak vándora.

Látható, hogy milyen egyszerű eszközökkel képes Ujházi a többértelmű nézőpontok és térviszonyok kialakítására, a hely és idő egyszerre egyetemes és aktuális jellegének megmutatására. A *Róma térképvázlat* már itthon született, ennek fényében a nézőpont távolabbi, mint az előbb elemzett műnél, felülről és messziről letekintett perspektíva, ahonnan már valóban térkép a táj. Ujvári egyszerre ötvözi a régi és modern kartográfia jellegzetességeit. Több mint az örök város rajza, mivel (szó szerint) ablakot nyit annak történelmére, műveltségére, hiedelmeire. A kép legtetején, közepén, a Tiberius partján ül az egyszerre farkas-ember-ördög képében megjelenő Romulus és Rémus, Róma alapítói. Alattuk terül el a város építészeti és kulturális kincseivel: templomok, paloták, középületek, vízvezetékek, szökőkutak, a leghíresebb nevezetességek, amelyeket az Ujvári-művekről jól ismert kígyózó járatok (utak, átjárók, sínek, lépcsők, források, labirintusok) és különböző tevékenységet végző embercsoportok kötnek össze, illetve tartják folyamatos mozgásban a szemet. Az elbeszélő jellegű formanyelv, a részletező leírás, a fókusz- és enyészpont nélküli kompozíció vagy a négyzetes forma (amely ekkortól válik meghatározóvá az életműben) egyik következménye, hogy tovább tágítják a teret.

FÖLDES LÉNA

1 Kovalovszky Márta: Ú.P. mester nemes arcéle. In: *Mozgó Világ* 1982/10., 43.

2 Mélyi József: Ujházi Péter különutazása – A különutazás terei. Tanulmányok Ujházi Péter művészetéről. Művek 2010-2019. In: *Mozgó-Világ* 2020/5., 125.